

Via Twence

'Besparing van 62 miljoen m³ aardgas door stoomlevering Twence'

"Terugwinnen grondstoffen voor ons steeds belangrijker"

Nieuwe aandeelhouder Welman van Enschede wil stabiliteit voor Twence

Twence verlegt focus op grondstoffenproductie en gaat sorteerinstallaties uitbreiden

“Terugwinnen grondstoffen voor ons steeds belangrijker”

“Ooit zijn we begonnen als regionaal afvalbedrijf. Nu zijn we een internationale afvalverwerker die energie en grondstoffen produceert.” Zo geeft Twence-directeur Paul de Jong in het kort de ontwikkeling weer die het bedrijf sinds zijn oprichting heeft doorgemaakt. Wat betreft de toekomst zullen zowel de grondstoffen als de internationale optiek steeds belangrijker worden, stelt hij.

“Wij produceren nu al elektriciteit voor 123.000 huishoudens.”

Tegelijkertijd wordt het bedrijf steeds belangrijker in de regio, waar het gaat om duurzaamheid. “Nu al is 90% van de groene energie in Twente afkomstig van Twence,” geeft De Jong als illustratie. De laatste jaren is het terugwinnen van grondstoffen steeds belangrijker geworden voor Twence. “Op dit moment is 45% van onze omzet afkomstig uit afvalverwerking, 50% uit energie en 5% uit grondstoffen,” zegt De Jong waarbij hij aangeeft dat het belang van de grondstoffen de komende jaren ook terug te vinden zal zijn in de omzetcijfers. “Dat staat ook in onze toekomstvisie. Om uit-putting van grondstoffen tegen te gaan zal de samenleving overgaan op volledig hergebruik.

Het terugwinnen van grondstoffen uit afval is hierbij noodzakelijk.”

Meer duurzame energie

Belangrijke ontwikkelingen verwacht hij ook in de energieproductie. “Wij produceren nu al elektriciteit voor 123.000 huishoudens. Dat is 44% van de huishoudens in de regio. Daarnaast produceren wij warmte voor, omgerekend, 40.000 huishoudens en we leveren stoom aan AkzoNobel die daarmee 62 miljoen m³ aardgas bespaart,” schetst De Jong. Over het aandeel duurzame energie zegt hij: “In Twente is 3,6% van de energie duurzaam geproduceerd. Daarvan is 90% afkomstig van Twence. De ambitie is dat in 2020 16% van

de energie duurzaam is. Dat is het kabinetsstandpunt. De ambitie van Twence is om daarvan in Twente de helft voor zijn rekening te nemen. Daarvoor moet het de productie van duurzame energie gaan verdubbelen.” Om de grondstoffen-productie te verhogen zullen we meer afval moeten gaan scheiden. Dat leidt volgens De Jong tot minder ‘brandstof’ voor ons afvalenergiecentrale. “Om toch vollast te behouden en de energieproductie en – levering te garanderen, importeren wij RDF (bewerkt huishoudelijk afval) uit het Verenigd Koninkrijk en gaan wij ook in andere landen nieuwe markten veroveren.”

Internationaliseren

De behoefte aan duurzame energie in Twente maakt dat het voor Twence belangrijk is voldoende aanvoer te hebben voor de afvalenergiecentrale. De trend is dat meer afval wordt gerecycled en dat er minder afval beschikbaar is voor energieproductie. Dat maakt volgens De Jong dat het bedrijf zijn markten meer en meer buiten de regio moet zoeken, een proces dat nu al plaatsvindt. “Van ons afval is 25% afkomstig uit de regio, 55% uit de rest van Nederland, 5% uit Duitsland en 15% uit het Verenigd Koninkrijk. De Nederlandse markt krimpt. Dat betekent dat we meer moeten internationaliseren,” zegt de Twence-directeur.

Bijdrage aan verduurzaming

“Dit ook de opdracht is die de aandeelhouders het bedrijf hebben gegeven in het Strategisch Meerjaren Beleidsplan” geeft De Jong aan. “We moeten ons versterken in de markten van grondstoffen, energie en afvalverwerking. We moeten een bijdrage leveren aan de verduurzaming van de samenleving. En, vanzelfsprekend, willen de aandeelhouders een evenwichtig dividendbeleid en evenwichtige tarieven,” vat Paul de Jong het meerjaren beleid samen. “We streven daarom naar een geleidelijke groei. Dat doen we door te investeren in recycling, zowel in installaties als methodes. We investeren in de uitbreiding van de productie van

duurzame energie. En, last but not least, door te investeren in de ontwikkeling van de kennis en kunde van onze medewerkers.” Daarnaast verwacht de Twence-directeur dat het bedrijf om de doelen uit het beleidsplan te bereiken ook de samenwerking zal zoeken met andere partijen, zoals Twence nu al samenwerkt met Attero op de Britse markt. Op de vraag hoe Twence in de toekomst bekend zal staan, heeft De Jong zijn antwoord klaar: “Producent van grondstoffen en duurzame energie.”

“We investeren in de uitbreiding van de productie van duurzame energie”.

Het wordt nog mooier rond Boeldershoek

Half september is Waterschap Regge en Dinkel op het grondgebied van Twence begonnen met de reconstructie van de Tweekelerbeek en de aanleg van een wateropvanggebied.

De werkzaamheden vorderen volgens plan. De Tweekelerbeek heeft meer ruimte en natuurvriendelijke oevers gekregen. Er zijn stuwen verwijderd en vistrappen aangelegd. Er zijn ‘voordes’ gemaakt, natuurlijke passages waar de wegen de waterwegen kruisen. Daarnaast zijn er in het omliggende landschap aanpassingen doorgevoerd, waardoor retentiegebieden zijn

ontstaan. Deze kunnen in geval van grote hoeveelheden neerslag tijdelijk water vasthouden. Als laatste werkzaamheden in deze eerste fase van het plan is eind november een begin gemaakt met de beplanting.

In 2013 zal ook het gebied rond de Strootbeek onderhanden worden genomen.

In januari ontvingen we tot onze blijdschap de ‘Groene Twinkeling 2012’, een prijs die jaarlijks door Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Natuur en Milieu Overijssel en Landschap Overijssel wordt uitgereikt aan een bedrijf in Overijssel dat zich op een onderscheidende manier heeft ingezet voor biodiversiteit. Twence werd genomineerd vanwege zijn ‘rol als initiatiefnemer, inspirator en aanjager van de natuurlijke inrichting’ van Boeldershoek-West. Met name het feit dat in relatief korte tijd veel partijen – zoals gemeenten, provincie, het waterschap, de Zuivelhoeve, AkzoNobel en omwonenden- in enthousiaste samenwerking tot aanleg van natuurlijke beken, waterberging en landschapselementen zijn gekomen, sprak de jury aan.

Nieuwe aandeelhouder wethouder Welman van Enschede wil stabiliteit voor Twence

“Voldoende ruimte geven aan ondernemerskwaliteiten Twence”

CDA wethouder Patrick Welman (45 jaar) is geen nieuweling in de lokale politiek. Voordat hij Myra Koomen opvolgde zat hij tien jaar in de Enschede raad, waarvan zes als fractievoorzitter. Hij kent het bestuurlijke klappen van de zweep en voelt zich als bestuurder als een vis in het water. “Lange dagen en vooral veel en snel schakelen op een dag maken het een pittige baan”, verklaart het nieuwe AVA-lid van Twence. Over ons bedrijf kan hij kort zijn: “Mooie onderneming, toekomstgericht, sterke directievoering en financieel gezond. Een discussie over privaat aandeelhouderschap moeten we de komende jaren niet voeren. Brengt te veel onrust en is te vroeg.”

Patrick Welman is een rasechte Tukker, met wortel en al. Geboren en getogen in Glanerbrug, Familiekronieken die teruggaan tot de 17 eeuw. “Er is zelfs een straat naar onze familie genoemd,” memoreert hij trots. “Ik wil graag wat voor deze stad en regio betekenen. Het besluit om over te stappen van mijn vorige baan als campusmanager van de UT naar het wethouderschap in Enschede, was snel gemaakt.”

Regionaal onderzoek

Ofschoon afval niet zijn portefeuille is, heeft Welman er wel een mening over. Met name over het grote belang van het lopende onderzoek van IPR Normag, in opdracht van de gezamenlijke Twentse gemeenten en Regio Twente. “Wij zijn zeer benieuwd naar de uitkomsten van het onderzoek. Enschede zal in haar beleid ook zeker rekening houden met de adviezen, ook al zal iedere gemeenteraad zijn eigen afwegingen maken. Vooral de mogelijkheden tot samenwerking tussen gemeenten en de vermoedelijke efficiencywinst die daaruit voortvloeit, spreken mij zeer aan.” Op de vraag of hij vanuit zijn ruime politieke ervaring afval niet als een te gevoelig dossier ziet voor nauwe samenwerking tussen gemeenten (verlies aan autonomie?), antwoordt hij resoluut: “Ik zie de laatste jaren veel nieuwe samenwerkingsvormen tussen gemeenten ontstaan, bijvoorbeeld op het terrein van dienstverlening. Ik zie niet in waarom dat met afvalinzameling en -verwerking niet ook zou kunnen.”

Samenwerking inzameling en verwerking

AVA-lid Welman hoopt dat het regionale onderzoek ook bijdraagt aan een nauwere samenwerking tussen inzamelaar Twente Milieu en verwerker Twence. “Controle van de gehele keten zal schaalvoordelen opleveren wat op zijn beurt weer economische en milieuwinst tot gevolg heeft. En last but not least, ook gemak en draagvlak bij onze burgers. Deze grotere samenhang tussen

inzamelen en verwerken is een langgekoesterde wens van de gemeente Enschede”, aldus Welman.

Grondstoffenrotonde

Enschede staat volledig achter de principes van de Ladder van Lansink. Hergebruik waar mogelijk, daarna grondstoffenterugwinning en datgene wat overblijft hoogwaardig omzetten in energie. De beleidsaankondiging van algemeen directeur Paul de Jong op

“Twence kan een belangrijke rol spelen op de internationale afvalmarkt.”

1 november (jubileum van de TAS) en 6 december (AVA) om de komende jaren sterk in zetten op grondstoffen-productie, spreekt Welman zeer aan. “Wij moeten Twence daartoe de ondernemersruimte bieden. Dan kan het een belangrijke rol spelen op de internationale afvalmarkt. Door zijn schaalgrootte is het juist heel goed in staat snel in te spelen op trends en ontwikkelingen, en daarbij oog te houden voor de belangen van de aandeelhouders.”

Continue stoomlevering Twence aan AkzoNobel ‘win-winsituatie’

Twence levert vanaf deze maand fors meer stoom aan AkzoNobel. Daarmee is er volgens sitemanager Egbert Schasfoort van AkzoNobel ‘aan alle kanten sprake van een win-winsituatie’.

AkzoNobel gebruikt sinds 2010 stoom van Twence voor de indamping van pek. Vanaf deze maand levert de afval-energiecentrale continu stoom, terwijl dit voorheen uitsluitend ‘s nachts en in het weekend het geval was. Door deze capaciteitsverhoging van 415.000 naar 650.000 ton per jaar bespaart AkzoNobel jaarlijks in totaal 62 miljoen kuub aan aardgas en reduceert het de uitstoot van kooldioxide met 112.000 ton.

“De besparing is gelijk aan het totale gasverbruik van ongeveer 46.000 huishoudens. We praten dus over enorme hoeveelheden”, zegt Egbert Schasfoort van AkzoNobel. Dit levert veel winst op qua duurzaamheid. “Twence haalt energie uit afval en biomassa en transporteert dit via een 2 kilometer lange pijpleiding als stoom aan ons. Daardoor hoeven we in onze Salinco-centrale veel minder

energie te produceren uit fossiele bronnen, zoals aardgas.” Bovendien wordt AkzoNobel minder afhankelijk van prijsschommelingen op de energiemarkt. “Dat vergroot onze flexibiliteit”, aldus Schasfoort. En hij ziet nog een pluspunt: “We hebben nu een partner met verstand van afval en energie. Daarvan kunnen we profiteren, terwijl wij ons blijven richten op onze kern-activiteit: zout.” De communicatie tussen beide bedrijven is goed, vertelt Egbert Schasfoort. “Ik ben heel tevreden over onze relatie met Twence.” Ook voor het afvalenergiebedrijf heeft de samenwerking voordelen. “Twence vergroot met de stoomlevering bijvoorbeeld het rendement van de afvalverbrandingsinstallatie, wat leidt tot een voorkeurspositie bij aanbestedingen. Er is dus aan alle kanten sprake van een win-winsituatie.”

“Ik ben heel tevreden over onze relatie met Twence”

“Al bijna een eeuw is er een alternatief in de vorm van stadsverwarming”

mogelijkheden en kennen vaak vooral de negatieve verhalen over vroegere projecten, die ook niet altijd een succes waren.” Daarom moeten warmteleveranciers meer aandacht besteden aan goede voorlichting en dienstverlening, meent Teus van Eck. “Ze kunnen energiecoaches aanstellen die de energievraag van klanten integraal aanpakken en de kwaliteit bewaken tijdens het gehele proces: van aanleg tot oplevering en beheer. Oftewel totale energie-ontzorging.” Intussen zet het meer zoden aan de dijk wanneer ook bedrijven elkaars restwarmte gebruiken. “Dat gaat makkelijker, omdat er minder partijen bij betrokken zijn. Ook zijn de hoeveelheden groter, wat zorgt voor extra milieuwinst.” Van Eck is dan ook een warm voorstander van slimme combinaties, zoals gebeurt bij de stoomlevering van Twence aan AkzoNobel. “Zo is men in Twente goed bezig.”

Lokale betrokkenheid

De huidige alternatieven voor aardgas in dichtbevolkte gebieden zijn vooral gebaseerd op restwarmte. Maar op langere termijn moeten andere oplossingen de overhand krijgen, legt Teus van Eck uit. “Want het gebruik van fossiele bronnen moet gaan dalen en er zal minder afval worden verbrand. Hierdoor neemt uiteindelijk ook de hoeveelheid restwarmte af.” Gelukkig zijn er mogelijkheden uit

schone, onuitputtelijke bronnen, zoals biomassa, geothermie (aardwarmte) en zonnewarmte. Voor welke opties uiteindelijk wordt gekozen, verschilt volgens Van Eck per situatie. Zo zou biomassa (gas dat ontstaat door het vergisten van mest en bijvoorbeeld snoeihout) vooral in landelijke gebieden warmte en elektriciteit kunnen leveren, terwijl elders geothermie en/of zonnewarmte betere oplossingen zijn. “Dat kun je met twee partijen realiseren of juist grootschalig en het raakt nooit op. Eigenlijk zijn de mogelijkheden eindeloos.” Voor van de zon verwacht hij veel. “Zonnewarmte gaat dé knaller worden, mits de seizoensopslag van warmte mogelijk wordt. Daar ziet het trouwens wel naar uit.” Warmtenetwerken in combinatie met totale ontzorging zullen echter alleen slagen als alle betrokkenen transparant willen samenwerken met een eerlijke verdeling van de risico’s en acceptatie van beperkte financiële rendementen, waarschuwt Teus van Eck. “Hierbij is lokale betrokkenheid is van groot belang. Denk aan coöperaties of netbeheerders voor warmte.”

“Zonnewarmte gaat de knaller worden”

Twenergy

Twence volgt alle ontwikkelingen op de voet en haalt inmiddels ook warmte en elektriciteit uit biomassa. Ook wordt in Twenergy samen met Cogas gewerkt aan de uitbreiding van het regionale biogasnet. Teus van Eck is hier lovend over. “Deze complexe projecten vergen veel tijd, kennis en geld. Door de krachten te bundelen komt realisatie dichterbij.” Mede daarom is hij ook enthousiast over

het Warmtenetwerk, een breed platform waarin diverse partijen samen werken aan duurzame oplossingen. De stichting zet terecht in op innovatie, meent Van Eck. “We moeten vernieuwing stimuleren en af van het kortetermijndenken, waarbij ‘snel’ en ‘goedkoop’ voorop staan. Gelukkig begint dat te komen.” Hij ziet de toekomst dan ook zonnig in: “Het kan nog even duren, maar uiteindelijk maken we de omslag naar duurzame warmte. Daar ben ik van overtuigd.”

Teus van Eck

Drs. ing. Teus van Eck (64) is sinds 2006 actief als onafhankelijk deskundige op het gebied van elektriciteit, warmte en milieu. Hij heeft bijna 40 jaar werker- varingin de energiesector en hield zich in verschillende functies vooral bezig met de technische en economische aspecten. Van Eck schreef twee boeken en publiceert nog regelmatig columns en artikelen. Hij vertelt: “Doordat ik niet meer verbonden ben aan een bedrijf of organisatie kan ik zeggen wat ik wil. Ik hecht zeer aan die onafhankelijkheid.” Voor meer informatie: www.teusvaneck.nl.

“Focus op aardgas remt ontwikkeling duurzame warmtenetten”

In Nederland zijn we te veel gefocust op aardgas. Dat belemmert de broodnodige ontwikkeling van duurzame warmtenetten die zijn gebaseerd op restwarmte, biomassa, geothermie of zon, vindt energiedeskundige Teus van Eck.

“HR-ketels zouden eigenlijk verboden moeten worden”, stelt Teus van Eck onomwonden. Hij vindt het namelijk doodzonde dat we het fantastische product aardgas gebruiken voor verwarming en warm tapwater, terwijl er veel hoogwaardige toepassingen voor zijn, zoals grondstof voor de chemie. Bovendien wordt aardgas schaars. “De Nederlandse gasvoorraad is over 10 tot 15 jaar nog maar heel gering. Maar dat heeft dramatische consequenties voor onze overheidsbegroting en handelsbalans, een probleem waar de politiek niet over wil praten. Dan kunnen we kijken naar de mogelijk-

heden van schaliegas, al zijn daarover nog veel onzekerheden en risico’s. Of we importeren extra gas, wat Nederland afhankelijk en kwetsbaar maakt.” Al bijna een eeuw is er een alternatief in de vorm van stadsverwarming. Hierbij krijgen wijken via een ondergronds netwerk van warmwaterleidingen restwarmte van nabijgelegen (afval)energiecentrales en industrie. Ook Twence levert sinds 2011 warmte aan de stadsverwarming in Enschede. Daarmee voorziet Essent ruim 5000 huishoudens en honderden bedrijven en instellingen van warmte.

Urgentie

Dat stadsverwarming nog altijd beperkt wordt toegepast, heeft te maken met de hoge aanloopkosten en het warmteverlies dat optreedt bij langere afstanden. Ook de besluitvorming kan weerbarstig zijn, zeker in bestaande wijken met veel verschillende woningeigenaren. Terwijl juist daar de meeste winst te behalen is, aldus Van Eck. “Oudere woningen zijn juist vaak slechter geïsoleerd en verbruiken dus meer warmte.” Bovendien is er vaak weerstand tegen stadsverwarming. “Burgers en bedrijven zijn onvoldoende doordrongen van de urgentie en de

Groene stroom voor Twentse gemeenten

Sinds 1 januari levert Twence groene stroom aan een zestal Twentse gemeenten, vanaf 2014 wordt dit uitgebreid met nog eens acht gemeenten. De overeenkomst gaat over de jaren 2013 tot en met 2015. De gemeenten gebruiken de elektriciteit voor openbare gebouwen, inrichtingen zoals zwembaden en straatverlichting. In totaal gaat het om circa 5.400 aansluitingen in veertien gemeenten en een verbruik van circa 55.000 MWh. per jaar, vergelijkbaar met de elektriciteitsbehoefte van 15.000 huishoudens.

Twence verlegt focus op grondstoffenproductie en gaat sorteerinstallaties uitbreiden

10 jaar afvalscheiding en grondstoffenwinning door Twence

Donderdag 1 november waren ruim vijftig bestuurders en medewerkers van Twentse gemeenten op bezoek bij Twence. Daar vond het minisymposium 'Focus op grondstoffen' plaats, naar aanleiding van het 10-jarige bestaan van de Afvalscheidingsinstallatie (TAS). Twence bood de aanwezige bezoekers een inzicht in huidige en toekomstige scheidings- en sorteertechnieken en de productie van grondstoffen uit afval.

"We focussen op vergroting van grondstoffenwinning en waar mogelijk uitbreiding van energieproductie en -levering", aldus directeur Paul de Jong. "We gaan onze scheidingsinstallatie komende tijd uitbreiden en vernieuwen. Daarbij zullen we rekening houden met de uitkomsten van het lopende regionale onderzoek naar de

meerwaarde van een afgestemd intergemeentelijk afvalstoffenbeleid." De Jong gaf verscheidene voorbeelden van technische innovaties in scheidings- en sorteerinstallaties.

De Jong schetste verder een toekomstbeeld van Twence, waarin het bedrijf werkt aan het sluiten van de

grondstoffenkringloop, met als stip aan de horizon de afvalloze samenleving. Energie moet uiteindelijk uitsluitend nog uit hernieuwbare bronnen gewonnen worden. Daarmee komt Twence tegemoet aan het duurzaamheids- en milieubeleid van de gemeentelijke aandeelhouders, provincie en Rijk.

Twence® Colofon

Redactie

Twence B.V. tel (074) 240 44 44
 Postbus 870 fax (074) 240 43 33
 7550 AW Hengelo info@twence.nl
 www.twence.nl

Fotografie

Simone Gerard
 Martine de Klein
 Twence

Teksten

Martine de Klein
 Twence

Vormgeving

Reclamebureau VanderVeer, Enschede

Druk

Drukkerij Hofmeijer, Hengelo